

TÜRKİYE-AB GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ VE DERİNLEŞTİRİLMESİ

5 SORUDA TÜRKİYE-AB GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ VE DERİNLEŞTİRİLMESİ

1 NEDEN?

Türkiye-AB Gümrük Birliği 1996 yılında tesis edilmiş olup, aradan geçen 21 yılda kronikleşen sorunları (taşıma kotaları, vize, anlaşmazlıkların çözümü gibi) ve gelişen/değişen küresel ticaret kuralları ile güncellenmeye ihtiyaç duymaktadır.

2 SÜREÇ NELERİ İÇERİYOR?

Söz konusu revizyon:

- Gümrük Birliğinin işleyişinde var olan sorunların aşılmasını (güncelleme);
- Başta kamu alımları, hizmetler ve tarım sektörlerinin Gümrük Birliğine dahil edilmesi ile birlikte, Türkiye ile AB arasında ekonomik açıdan daha geniş bir entegrasyonu (derinleştirme) içermektedir.

3 REVİZYONDA BUGÜNE NASIL GELİNDİ?

Türkiye-AB ilişkisinin temellerinden birini oluşturan Gümrük Birliği ile ilgili yaşanan sıkıntılar, işleyişte mevcut olan sorunlar ve yarattığı asimetrik durum uzun süredir tarafların gündemindeydi. Başta TTIP olmak üzere, AB'nin üçüncü ülkeler ile müzakere etmeye başladığı ve imzaladığı STAlar, Gümrük Birliğinin revizyonunu zorunlu kılmıştır.

Bu çerçevede Mayıs 2015 yılında Avrupa Komisyonu ile Ekonomi Bakanlığı, Gümrük Birliğinin Revizyonuna ilişkin Mutabakat Zaptı'nı imzalamış; taraflar muhtemel revizyonun etkilerine ilişkin etki analizlerini hazırlamıştır. Aralık 2016 tarihinde Avrupa Komisyonu üye ülkelerden (AB Konseyi), Türkiye ile Gümrük Birliğini revizyonuna ilişkin yetki talep etmiştir.

4 REVİZYONUN ANA BAŞLIKLARI NELER OLACAK?

Muhtemel revizyon Gümrük Birliğinin işleyişinin güncellenmesini ve Türkiye ile AB arasında ekonomik açıdan daha geniş bir entegrasyonu öngörüyor. Bu çerçevede:

- Gümrük Birliğinin hizmetler sektörü, gıda-tarım ve kamu alımlarını da içerecek şekilde modernizasyonu ve uzatılması;
- Mal ticaretinin serbestleştirilmesi alanında mevcut sınırlı sayıda istisnanın tamamını kaldırılarak, malların serbest dolaşımı ilkesinin bütün yönleriyle hayata geçirilmesi (sektörel etkileri itibarıyla en kayda değer istisnalar olarak Türkiye'nin Gümrük Birliği sonrasında da uygulamakta olduğu kullanılmış araç dahil makine ithalatının sınırlandırılması ve özellikle ilaç sektörü açısından

dan önemli olan fikri mülkiyet haklarının tüketilmesi prensibinin Türkiye-AB ticaretinde uygulanmaması gösterilebilir);

- 20 yılı aşkın süredir devam eden Gümrük Birliğinin işleyişinden kaynaklanan ve artık kronik hale gelen taşıma kotaları ve ekonomik aktörlere vize serbestliği konuları;
- Devlet yardımları rejiminin AB müktesebatı ile tam uyumlu hale getirilmesi;
- Türkiye'nin AB'nin üçüncü ülkeler ile yaptığı ve yapacağı ticaret anlaşmalarından kaynaklanabilecek dezavantajları ve kayıplarının engellenmesi;
- Taraflar arasında meydana gelebilecek sorunların çözümünde etkin bir mekanizmanın oluşturulması (anlaşmazlıkların halli çözümü).

5 BUNDAN SONRA NE OLACAK?

Muhtemel revizyona ilişkin etki analizlerinin taraflarca paylaşılmasının ardından, Avrupa Komisyonu'nun üye ülkelerden yetki alması gerekecektir. Yetkinin alınmasının ardından taraflar, hazırladıkları etki analizleri üzerinden müzakerelere başlayacaklardır. Konu müzakere edilip taraflarca üzerinde mutabakata varıldıktan sonra, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi tarafından onaylanması gerekecektir. Sonrasında Türkiye-AB Gümrük Birliği Ortaklık Konseyi (GBOK) toplanacak ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı revize edilecektir.

TÜRKİYE-AB GÜMRÜK BİRLİĞİNİN REVİZYONUNDA KRİTİK KONULAR

- Avrupa Komisyonu'nun TÜM üye ülkelerden müzakerelere başlayabilmesi için yetki alması. Avrupa Komisyonu'nun TÜM üye ülkelerden müzakerelere başlayabilmesi için yetki alması.
- TTIP'nin belirsiz geleceği.
- Brexit sonrasında İngiltere'nin AB'den ayrılacak olması; İngiltere-AB, İngiltere-AB üye ülkeleri, İngiltere-Türkiye arasında kurulması muhtemel yeni ticari düzen.
- Tarım, hizmetler ve kamu alımları sektörlerinin Gümrük Birliğine dahil edilmesi.
- Türkiye'nin AB'nin üçüncü ülkeler ile müzakere ettiği STAlara dahil edilmesi.
- Taşıma kotalarına ilişkin mevcut sorunlar.
- Başta ekonomik aktörler olmak üzere Türk vatandaşlarına yönelik vize serbestliği.
- Revizyon ile ilgili özellikle Türkiye'de özel sektörün ve kamuoyunun bilgilendirilmesi.

TÜRKİYE-AB GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ VE DERİNLEŞTİRİLMESİ

REVİZYON SÜRECİNDE TÜRK ÖZEL SEKTÖRÜNÜN OLMAZSA OLMAZLARI

- Özel sektörün kendi pozisyonunu belirlemesi ve kamuda olduğu gibi özel sektörde de müzakerelere kapasitesinin oluşturulması.
- Müzakereler süresince kamu-özel sektör arasında etkin, hızlı ve sürdürülebilir bir irtibat mekanizmasının oluşturulması.
- Müzakereler ilişkin gelişmelerin tüm paydaşlar ile etkin iletişimi.

TÜRKİYE-AB GÜMRÜK BİRLİĞİ ve GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ ve DERİNLEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR

Gümrük Birliği bir ANLAŞMA değildir; bir KARARDır.

Türkiye ile AT (Avrupa Topluluğu) arasında Gümrük Birliğini tesis eden kararın resmi başlığı "Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasında Gümrük Birliği'nin son dönemini tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı"dır.

Eğer Gümrük Birliği bir anlaşma olsaydı, bir metni veya imzası olurdu. Ne böyle bir metin vardır, ne de imza. 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi'nin karar metninde bir cümledir.

Gümrük Birliğinin bir KARAR olması, Türkiye'nin AB üyeliğini de zorunlu kılar.

Uluslararası hukukun temeli, normlar hiyerarşisidir. Yani bir KARAR, bağlı olduğu ANLAŞMA ile ters ve aykırı düşemez. Gümrük Birliğinin bağlı olduğu ANLAŞMA ise ANKARA ANLAŞMASI'dır (1961). Katma Protokol değildir. Ankara Anlaşması'nın hedefi ise; Türkiye'nin AB üyeliğidir.

Gümrük Birliği AB ile değil, AT ile tesil edilmiştir.

1996 yılında Gümrük Birliği yürürlüğe girdiğinde, Türkiye'nin karşısında AB değil, AT (Avrupa Topluluğu) vardır ve Türkiye, üye olmasa bile AT'nin bir parçası olarak adlandırılmıştır. Bu da AT'nin bir üçüncü ülke ile değil, ÜYELİK PERSPEKTİFİNE SAHİP BİR ÜLKE ile Gümrük Birliğini tesis ettiğini gösterir.

Gümrük Birliğinin revizyonu süreci sadece bir güncelleme değildir; güncelleme kadar (hatta daha önemlisi) Gümrük Birliğinin DERİNLEŞTİRİLMESİ de amaçlanmaktadır.

Kamuoyu ve medyadaki yaygın kullanımının aksine, Türkiye ile AB arasında başlayacak süreç, basit bir revizyonun ötesinde bir güncelleme (upgrade) ve derinleştirme (deepening) sürecidir. Belki de Türkiye-AB Gümrük Birliğinin derinleştirilmesi, güncellenmesinden çok daha önemlidir. Derinleştirme, Gümrük Birliğinin farklı sektörleri kapsamasını, yeni mekanizmaların kurulmasını öngören süreçtir. Derinleştirilmiş bir Gümrük Birliği, güncellenmiş olacaktır.

3

Sürecin sonunda Ankara Anlaşması revize edilmeyecektir.

Ankara Anlaşması'nın revizyonu söz konusu bile değildir, olamaz. Bu önermeyi değil kullanmak, telafuz bile etmemek gerekir. Ankara Anlaşması'na hiç bir şekilde dokunulmayacaktır ve dokunulmaması da gerekir. Maalesef ki son yıllarda Ankara Anlaşması'nın revizyonu çok daha sık dillendirilir olmuştur. Ankara Anlaşması'nın bir noktasına dokunmak bile Türkiye'nin 50 yılı aşkın süredir devam eden Avrupa macerasının "hukuki sonu" anlamına gelir.

Gümrük Birliğinin güncellenmesi ve derinleştirilmesi süreci tamamlandığında, Ankara Anlaşması'nda herhangi bir düzenleme yapılmayacaktır. Bahse konu Karar da bir madde yeniden düzenlenecek ve "... 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı yeniden düzenlenmiştir" denilecektir.

"Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği" diye bir kullanım doğru değildir.

Kamuoyu ve medyada yaygın şekliyle kullanıldığı üzere "Türkiye'nin AB'ye TAM üyeliği" doğru bir söylem değildir. Nasıl "yarım üyelik" veya "çeyrek üyelik" gibi alternatifler mevcut değilse, "tam üyelik" mevcut olmayan bir üyeliktir. Dolayısıyla "Türkiye'nin AB üyeliği" söylemi çok daha uygundur.

4

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
RIVER PLAZA Büyükdere Cad. Bahar Sok.
No: 13/9-10 34394 Levent/İSTANBUL
Telefon : (90) (212) 339 50 00 (pbx)
Faks : (90) (212) 270 30 92
E-Posta : info@deik.org.tr

www.deik.org.tr